



24.3.2016

YM253/04/2015

Valtiovarainministeriö

Viite
Hänvisning

Lausuntopyyntö aluehallintovirastojen HAVI-selvityshankkeen loppuraportista

Asia
Ärende

Ympäristöministeriön lausunto HAVI-selvityshankkeen loppuraportista

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa HAVI-selvityshankkeen loppuraportista 24.3.2016 mennessä. HAVI-selvityshanke asetettiin 15.9.2015 ja se antoi väliraporttinsa 1.12.2015 sekä loppuraporttinsa 1.2.2016. Ympäristöministeriö antoi lausuntonsa selvityshankkeen väliraportista tammikuussa.

HAVI-hankkeen loppuraportissa on käyty läpi aluehallintovirastojen säädösperustaa peilaten niitä hallitusohjelman toimeenpanonäkökulmaan. Selvitystyössä on tarkasteltu aluehallintovirastojen toimialaa perusteellisesti ja kattavasti. Loppuraportissa on esitetty lukuisa määrä käytännön ehdotuksia, siitä kuinka aluehallintovirastojen toimintaa haluttaisiin kehittää asiakaslähtoisempään, tuottavampaan ja tuloksellisempaan suuntaan.

Ympäristöministeriön lausunnossa keskitytään kommentoimaan loppuraportin lukujen 4 – 6 sisältöjä ympäristöhallinnon osalta. Näiden lukujen sisällöt liittyvät lainsäädännön soveltamiseen ja ohjaukseen, prosessien sujuvoittamiseen ja asiakaslähtöisyyden kehittämiseen sekä aluehallintovirastojen osuuteen digiloikassa. Lausunnossa on kerrattu HAVI-hankkeen esitykset ja niiden alla on esitetty ympäristöministeriön kommentit.

Ympäristölupaprosessia ehdotetaan kehitettäväksi seuraavasti:

1) HAVI-hankkeen esitys: Tarkempi ja laadullisesti parempi ennakkoneuvonta

Ympäristöministeriö käynnisti ympäristönsuojelulain uudistamisen vuonna 2011. Ensimmäinen uudistus vaihe toteutui vuonna 2014, jolloin mm. teollisuuspäästödirektiivi parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimuksineen tuli osaksi kansallista lainsäädäntöä. Lakiuudistuksen tavoitteena oli myös tehostaa ympäristönsuojelun lupamenettelyä ja lupien valvontaa.

Toinen ympäristönsuojelulain uudistusvaihe valmistui vuonna 2015. Hankkeen toisen vaiheen tavoitteena oli arvioida ympäristönsuojelulain ja sen mukaisiin toimintoihin samanaikaisesti sovellettavan muun ympäristölainsäädännön muutostarpeita, joita ovat ennakkovalvontamenettelyjen sekä lupien tarkistamismenettelyiden sujuvoittaminen, eri ympäristölakien mukaisten lupamenettelyiden suhteiden selkeyttäminen ja toiminnan ympäristövaikutuksia koskevien arviointien ja selvitysten entistä parempi hyödyntäminen ympäristölupamenettelyssä. Aluehallintovirastojen toimintaan vaikuttavia konkreettisia muutoksia ovat ympäristölupien määrän vähentyminen, ympäristölupien käsittelyn tehostaminen, ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain mukaisten lupien käsittelyn yhdis-

täminen sekä eläinsuojien luvanvaraisuusrajojen muutokset. Hallituksen esityksen pohjalta on hyväksytty ympäristönsuojelulain muutos (423/2015).

Parhaillaan on menossa ympäristönsuojelulain kolmas uudistusvaihe, joka koostuu osaprojekteista. Kolmannen vaiheen uudistamisen tavoitteena on edelleen sujuvoittaa lupakäytäntöjä muun muassa karsimalla päällekkäisyyksiä ja ottamalla käyttöön yksinkertaisempia menettelyjä.

Uudistamishankkeessa valmistellaan lupamenettelyn sujuvoittamistoimia, tarkastellaan laitosten luvanvaraisuutta tavoitteena nostaa luvanvaraisuuskynnyksiä sekä ehdotetaan eläinsuojien osalta vaihtoehtoisia toimia nykyiselle lupamenettelylle. Ensimmäinen osaprojekti (projekti 1) koskee ympäristölupamenettelyn sujuvoittamista. Sujuvoittamisen kannalta keskeiseksi muutostarpeeksi tunnistettiin tarve parantaa lupahakemusten laatua, viranomaisten keskinäistä sekä viranomaisten ja toiminnanharjoittajien välistä yhteistyötä sekä ympäristölupapäätösten ennakoitavuutta ja laatua. Lupamenettelyuudistuksia on tarkoitus pilotoida eri lupaviranomaisissa riittävän vaikutusarvioinnin saavuttamiseksi. Pilotointi liittyy erityisesti lupamenettelyn vaiheistukseen.

Ennakkoneuvonnan osalta tulee huomioida ympäristölupavastuualueen käytössä olevat resurssien järkevä käyttö. Aiempaa laajempi neuvontavelvoite sitoo henkilöstöresurssia ja lisäksi tulee huomioida hakijoiden tasapuolinen kohtelu.

2)HAVI-hankkeen esitys: Ympäristöhallinnon lupa- ja valvontaviranomaisen tehtävät tulee yhdistää samalle viranomaiselle

Ympäristöhallinnon lupa- ja valvontatehtävien järjestäminen tulevaisuudessa on yksi maakuntahallintoon liittyvistä ratkaistavista kysymyksistä. Aluehallintouudistuksen selvityshenkilö, ministeri Lauri Tarasti luovutti tammikuussa ehdotuksensa maakunnille siirrettävistä tehtävistä ja ehdotti samalla, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille kuuluvat ympäristönsuojelu- ja luonnon-suojelutehtävät siirtyisivät eräin poikkeuksin aluehallintovirastolle, jonka toimivalta olisi valtakunnallinen. Tarastin ehdotusta seuranneiden keskustelujen pohjalta alivaltiosihteeri Tuomas Pöysti pyysi ympäristöministeriötä laatimaan. jatkoselvityksen eri vaihtoehtoista 21.3.2016 mennessä.

Ministeri Kimmo Tiilikainen asetti 4.3.2016 kansliapäällikkö Hannele Pokan johdolla toimineen työryhmän, joka luovutti perjantaina 18.3.2016 ympäristöhallinnon järjestämisvaihtoehtoja koskevan selvityksensä. Selvityksessä on käyty läpi viisi erilaista järjestämisvaihtoehtoa ympäristötehtävien organisoinnista valtion aluehallinnon ja maakuntahallinnon välillä. Vaihtoehtoja on arvioitu esittämällä niiden etu- ja haittapuolia.

3)HAVI-hankkeen esitys: Lupahallinnon tulee olla joustavampi

Esityksessä ehdotetaan helpotuksia vesilain mukaisiin merkitykseltään vähäisiin vesilupiin. Ympäristöministeriö toteaa, että vesilain osalta vastuuministeriö on oikeusministeriö. Oikeusministeriöllä on parhaillaan työryhmä, joka käsittelee vesilain käyttöoikeussäännön uudistamista.

Ympäristönsuojelulain kolmannen vaiheen uudistamishankkeen kokonaisuudet (projekti 6 ja 7) sisältävät ehdotuksia ilmoitusmenettelyn soveltamisesta. Projektissa 6 on, on laadittu ehdotus ympäristölupamenettelyä kevyemmästä ilmoitusmenettelystä eläinsuojien osalta. Uudessa kevyemmässä menettelyssä toiminnanharjoittaja ilmoittaisi vakiomuotoisen lomakkeen kautta ne toimenpiteet, joilla se varmistaisi ympäristönsuojeluvaatimusten toteutumisen. Erillinen lupaharkinta tehtäisiin ainoastaan ympäristön kannalta kaikkein herkimpien hankkeiden osalta. Eläinsuojien ympäristölupamenettelyä koskeva ehdotus uudesta menettelystä ja sen edellyttämät lainsäädäntömuutokset vaativat kuitenkin lisäselvityksiä.

Projekti 7:ssä puolestaan tarkastellaan laitosten luvanvaraisuuskynnyksen nostamista. Projektissa ehdotetaan myös, että tietyt nykyainsäädännön mukaisesti luvanvaraiset toiminnot siirrettäisiin rekisteröintimenettelyyn.

4)HAVI-hankkeet esitys: Kuulutusaikoihin käytetyn ajan lyhentäminen

5)HAVI-hankkeen esitys: Lupahakemuksesta tiedottaminen

6)HAVI-hankkeen esitys: Kunnalta vaadittavat lausunnot tulee antaa yhdessä lausunnossa, johon sisältyy kunnan eri yksiköiden lausunnot

Ympäristönsuojelulain kolmannessa uudistusvaiheessa on yhtenä keskeisenä tarkastelunäkökulmana ympäristölupamenettelyjen sujuvoittaminen. HAVI-hankkeen loppuraportti ehdotuksineen on toimitettu uudistusta valmistelevien tiedoksi ja käyttöön. Sääntelyä keventävät ehdotukset tullaan huomioimaan mahdollisuuksien mukaan ympäristölainsäädännön kokonaisuudistuksessa. Lisäksi voidaan todeta, että kun ympäristölupien käsittely siirtyy tulevaisuudessa sähköiseen lupajärjestelmään, se tulee nopeuttamaan ympäristölupien käsittelyprosessia.

Loppuraportin sisältämiä muita jatkotoimenpide-ehdotuksia:

Loppuraportin yhteenvedossa ja jatkotoimenpiteissä esitetään, että aluehallintoviraston yhteisen asiakaspalvelukanavan luomista. Ympäristöministeriö toteaa, että se ei kannusta aluehallintovirastoja valmistelemaan omaa itsenäistä palvelukanavaa. Sen sijaan aluehallintovirastojen tulisi pyrkiä osallistumaan kansallisen palveluväylän rakentamiseen ja hakea asiakaslähtöistä ja organisaatioriippumatonta asioinnin ratkaisumallia.

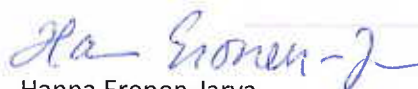
HAVI-hankkeen loppuraportti sisältää myös esityksen ohjaaville ministeriöille digitalisaatiota haittaavien ja estävien lainkohtien muuttamiseksi ja poistamiseksi. Esityksen mukaan aluehallintovirastot laativat strategisen määrittelyn sähköisen asioinnin ensisijaisuudesta asiakkuuksittain ATOMI-hankkeessa (asiakaslähtöisen toiminnan kehittämishanke). Ympäristöministeriö toteaa, että aluehallintovirastot yksin eivät voi määrittää sähköisen asioinnin ensisijaisuutta, vaan se on tehtävä yhdessä ohjaavien ministeriöiden kanssa. Ympäristöministeriöllä on parhaillaan käynnissä toimintamallityön kehittämishanke, jossa myös pohditaan palvelumäärittelyitä ja asioinnin järjestämistä ympäristöhallinnossa tulevaisuudessa.

Kansliapäällikön sijaisena,
osastopäällikkö



Timo Tanninen

Ylitarkastaja



Hanna Eronen-Jarva

Tiedoksi:

VM kirjaamo
YM kirjaamo

